

З огляду на той факт, що для діти, які мають недорозвинення мови різного ступеня, специфіка викладання іноземної мови проявляється в способах проведення самих занять, в їх побудові, в методах подачі навчального матеріалу, в прийомах, що забезпечують його засвоєння.

Навчання слабчуючих школярів англійській мові будується на основі синтезу підходів і методів, які використовуються для навчання рідної мови при порушеному слуху і навчання іноземної мови при збереженому слуху.

Таким чином, навчання іноземним мовам – процес досить специфічний. Якщо мета – домогтися практичного оволодіння іноземною мовою, то головне полягає не в засвоєнні суми знань про досліджувану мову, а в формуванні та подальшому розвитку умінь і навичок користуватися іноземною мовою як засобом спілкування в межах тематики, обмеженою шкільною програмою, особливо коли процес навчання відбувається зі школярами з обмеженими можливостями.

Список використаних джерел:

1. Миронова С. П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності: підручник / С. П. Миронова. – Кам'янець–Подільський: Кам'янець–Подільський національний університет ім. І. Огієнка, 2014. – 260 с.
2. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : підручник. 4–те вид. виправ. та доп. / за ред. проф. А. Й. Капської. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 488 с.
3. Фатихова Л. Ф., Сайфутдіярова Е. Ф. Социально–личностное развитие учащихся с отклонениями в развитии: методическое пособие [Текст] / Л. Ф. Фатихова, Е. Ф. Сайфутдіярова. – Уфа: ИЦ Уфимского филиала ФГБОУ ВПО «МГУ им. М. А. Шолохова», 2013. – 87 с.
4. Gardner R. C., P. D. MacIntyre A student's contributions to second language learning. Part II: Affective variables // Language Teaching, 2013. – № 26. – P. 1–11.
5. MacIntyre, Peter D. Biases in Self–Ratings of Second Language Proficiency: The Role of Language Anxiety // Language Learning, 2007. – № 47. – P. 265–287.
6. Ortiz A. A., Wilkinson, C. Y. Assessment and intervention model for the bilingual exceptional student (AIM for the BEST) // Teacher Education and Special Education, 2011. – № 14. – P. 35–42.
7. Schwarz R. Learning disabilities and foreign language learning: A painful collision. [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: http://www.ldonline.org/ld_indepth/foreign_lang/painful_collision.html – 20.04.13.

Чубрей О.С.

кандидат історичних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Освіта стає стратегічною основою розвитку особистості, суспільства, нації, держави та сталого майбутнього розвитку загалом. У сучасних умовах до системи вищої освіти висуваються високі вимоги: вона повинна готувати фахівців до життя в динамічному світі, де перед людиною постійно виникають

нестандартні завдання, вирішення яких передбачає наявність умінь та навичок будувати та аналізувати власні дії, адаптуватись в соціальній та майбутній професійній галузі, працювати в команді, бути готовою до переважань і стресових ситуацій, вміти швидко з них виходити. Фахівець може успішно виконувати ці функції, якщо він володіє способами їх здійснення, прогнозує можливі наслідки своєї діяльності та має здібності до їх реалізації. Власне, все це зумовлює необхідність більш глибокого вивчення нами специфіки компетентнісного підходу як важливого засобу модернізації змісту вищої освіти, а також особливостей організації освітнього процесу та вибору освітніх технологій.

Особливості реалізації компетентнісного підходу в системі вищої освіти розглядалися у працях І. Антоненко [1], Ю. Бойчука [2], Г. Єльнікової [3], О. Матеюк [4], Л. Овсієнко [5], Л. Остапюк [6], І. Підлипняк [7], І. Федорова [8] та ін.

Так, Ю. Бойчук розглядає компетентнісний підхід як основу модернізації сучасної освіти [1]. На думку автора, компетентнісний підхід зорієнтований насамперед на розвиток суб'єкта навчання. Серед проблем впровадження компетентнісного підходу в освіту Ю. Бойчук зокрема виділяє: недостатню розробленість понятійного апарату, складність визначення співвідношення академічних знань і компетентностей та складність оцінювання компетентності особистості. Крім цього, автор зазначає, що можлива певна підміна системи предметного змісту освіти компетентнісним підходом [2, с. 132–134].

Цікавою є думка І. Підлипняк, яка відмічає, що зміст освіти при компетентнісному підході містить такі самі ж компоненти, як і для традиційного підходу, але при цьому основна увага акцентується на способах діяльності (вміннях та навичках), а знання виступають основним засобом реалізації певної діяльності. Під компетентністю науковець розуміє «інтегральну якість особистості, що виявляється в загальній здатності та готовності її до діяльності, заснованої на знаннях та досвіді, які привласнені в процесі навчання і соціалізації, зорієнтовані на самостійну та успішну участь у діяльності» [7, с. 109].

Для організації ефективного навчання на компетентнісній основі на думку Г. Єльнікової, необхідно розробити: компетентнісну модель випускника (на основні відповідного Галузевого стандарту вищої освіти); робочий навчальний план дисципліни з урахуванням інтегральної сутності компетенцій; навчальні заняття змішаного виду, що мають використовувати активні та інтерактивні методи навчання; конструктивно-творчі завдання для самостійної й індивідуальної роботи студентів [3, с. 11]. При цьому, як відмічає автор, компетентність володіє певним вектором розвитку. Це зумовлено тим, особистість виступає суб'єктом активного спілкування, пізнання дійсності та певної діяльності в суспільстві [3].

При цьому, ефективна реалізація компетентнісного підходу у професійній підготовці студентів, як зазначає О. Матеюк, можлива за умов використання як традиційних, так й інноваційних методів навчання. В якості методичного інструментарію науковець виділяє: 1) особистісно-орієнтовані технології

(інтерактивні та імітаційні ігри, тренінги розвитку, рефлексійної взаємодії тощо); 2) когнітивно-орієнтовані технології; 3) діяльнісно-орієнтовані технології. На думку автора, перелічені технології характеризуються низкою переваг у контексті реалізації компетентнісного підходу в освіті, а саме: забезпечують стимулювання практичної діяльності студентів, створюють максимально наближені до реальної діяльності умови навчання та сприяють засвоєнню нових способів діяльності в інтегрованому змісті навчання, що, у підсумку, забезпечує ефективне формування професійної компетентності майбутніх фахівців у ВНЗ [4].

Як зазначає Л. Овсієнко, перехід до компетентнісного підходу у вищій освіті передбачає зміну основних акцентів навчання як процесу на його результативність в контексті певної діяльності, сучасних запитів ринку праці та потреб суспільства. При цьому, впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку майбутніх вчителів зумовлює необхідність вирішення низки об'єктивних проблем, до яких автор зараховує: технологічну адаптацію навчально-виховного процесу відповідно до нових вимог та психологічні аспекти впровадження [5, с. 47].

Л. Остапюк, до умов ефективного впровадження компетентнісного підходу у вищій освіті відносить створення партнерських взаємовідносин між викладачами та студентами у процесі навчання (педагогіка співробітництва) [5]. У цьому контексті науковець рекомендує забезпечити студентам можливість: 1) вільних висловлювань про якість навчання; 2) внесення пропозиції щодо організації навчального процесу; 3) використання різноманітних інформаційних технологій та засобів під час навчання; 4) залучення до вирішення «реальних питань», що пов'язані з їх подальшою професійною діяльністю; 5) максимальної інформованості про навчальну дисципліну на початку вивчення. При цьому, автор зазначає, що ефективність впровадження компетентнісного підходу у вищу освіту значною мірою залежить й від фахового рівня науково-педагогічних працівників ВНЗ [5, с. 105–106].

На думку І. Федорової М. Житник, при компетентнісному підході до організації навчання у вищій школі основним змістом професійної підготовки є дії та операції, що співвідносяться з подальшою професійною діяльністю майбутнього фахівця. При цьому, діяльність студента набуває ознак дослідницького й практично-перетворюючого характеру [7, с. 39]. Автори зосереджують свою увагу й на управлінському механізмі впровадження компетентнісного підходу, при цьому визначаючи ключових роль фахових практиків, які повинні відповідати сучасним вимогам інформаційного суспільства та освітньо-кваліфікаційним характеристикам відповідної спеціальності [7, с. 42–43].

Як зазначає І. Антоненко, у контексті компетентнісного підходу до вищої освіти особливого значення набуває здатність студентів самостійно вирішувати проблеми з різних видів діяльності на основі їх власного досвіду [1, с. 241]. На думку автора, при цьому підході слід врахувати той факт, що набуті студентом знання можуть мати різну цінність, і тому збільшення їх обсягу не

гарантує підвищення рівня освіти. Проте, в окремих випадках, таке підвищення може бути досягнуте тільки за умов зменшення обсягу обов'язкових знань, які необхідно засвоїти студентам [1, с. 242].

Отже, з вищевикладеного можна зробити висновок про те, що у сучасних умовах компетентнісний підхід виступає ключовою парадигмою оновлення системи вищої освіти України. При цьому, науковці актуалізують його окремі концептуальні особливості, це зокрема: студент як суб'єкт навчання, основна увага навчання зосереджена на вміннях та навичках студента, потреба використання конструктивно-творчих завдань для самостійної роботи студентів, необхідність розробки відповідного методичного інструментарію з використанням як традиційних, так і інноваційних технологій навчання, інтегрований зміст навчання, необхідність створення партнерських взаємовідносин між викладачами та студентами, ключова роль фахових практикумів тощо.

Список використаних джерел:

1. Антоненко І. Важливість компетентнісного підходу в вищій освіті // *Нова педагогічна думка*. – 2012. – № 1. – Ч. 2. – С. 241–243.
2. Бойчук Ю. Д. Компетентнісний підхід як основа модернізації сучасної освіти // Ю. Д. Бойчук // *Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти: наук. метод. журн.* – Чернівці: Черемош, 2013. – Вип. 13. – С. 130–135.
3. Єльнікова Г. Про впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вищого навчального закладу [Електронний ресурс] / Галина Єльнікова // *Теорія та методика управління освітою*. – 2010. – № 5. – С. 11. – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua>.
4. Матеюк О. П. Реалізація компетентнісного підходу у професійній підготовці студентів-екологів / О. П. Матеюк. // *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. – 2014. – Вип. 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnads_2014_3_11.
5. Овсієнко Л. М. Проблеми впровадження компетентнісного підходу в процес підготовки майбутніх педагогічних кадрів / Л. М. Овсієнко // *Українська мова і література в школі*. – 2011. – № 6. – С. 46–48.
6. Остапюк Л. І. Удосконалення освітнього процесу в університеті з врахуванням сучасної парадигми вищої освіти / Л. І. Остапюк, І. О. Тимошенко, А. О. Савичук // *Клінічна та експериментальна патологія*. – 2016. – Т. 15, № 5 (2). – С. 104–107.
7. Федорова І. І. Компетентнісний підхід як управлінський механізм реорганізації системи вищої освіти України / І. І. Федорова, М. М. Житник // *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Філософія. Психологія. Педагогіка*. – 2013. – № 3. – С. 38–46.
8. Підлипняк І. Ю. Реалізація компетентнісного підходу в сучасній освітній парадигмі / І. Ю. Підлипняк // *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. – 2015. – № 10. – С. 105–110.